

An aerial photograph of the town of Gemert, Netherlands, overlaid with urban planning annotations. The map shows a central urban core with a yellow-green glow, a winding blue canal, and various green spaces. A purple line indicates a road or boundary. The text is overlaid on the left side of the map.

Stedenbouwkundige
hoofdstructuur
en beeldkwaliteit
geven **Gemert**
een nieuw impuls

Stedenbouwkundige hoofdstructuur en beeldkwaliteit geven Gemert een nieuwe impuls

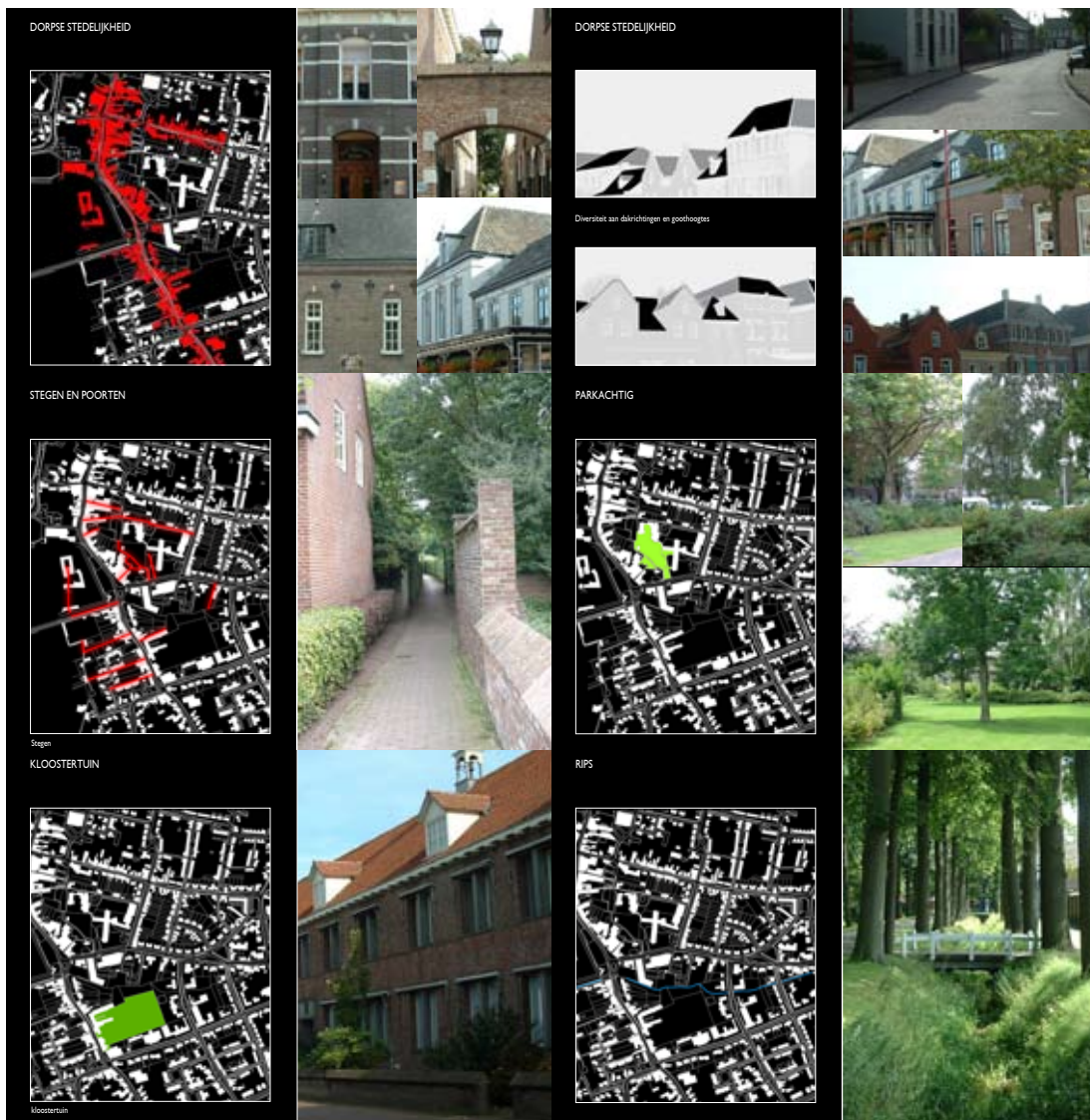
Van groot naar klein schaalniveau

Een aantal ontwikkelingen in Gemert vormden in 2003 de aanleiding voor de gemeente om de centrumstructuur te transformeren. Zo kocht zij het klooster Nazareth met bijbehorende tuin aan, kwamen er schoolterreinen vrij in het gebied De Stroom ten behoeve van nieuwe functies en diende het zorgcomplex Ruijschenbergh te worden vernieuwd. Om deze ontwikkelingen op elkaar af te stemmen, heeft Buro Lubbers een stedenbouwkundige hoofdstructuur opgesteld voor het gehele projectgebied. De structuur is gebaseerd op een grondige inventarisatie en beeldanalyse van typische Gemertse kenmerken aan de hand waarvan een toekomstbeeld is geschetst. Aansluitend heeft Buro Lubbers een stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan opgesteld voor het gebied De Stroom alsmede een inrichtingsplan voor het oostelijk deel van dit gebied. De buitenruimte bij het zorgcomplex Ruijsenbergh heeft Buro Lubbers eveneens ingericht. Wat voor Buro Lubbers begon als een overkoepelende visie op de kern van Gemert, heeft uiteindelijk geresulteerd in inrichtingsplannen op detailniveau.

Typisch Gemert

Het typische karakter van Gemert kan worden samengevat onder de noemer dorpse stedelijkheid. Deze wordt onder meer bepaald door de rijke schat aan cultuurhistorisch erfgoed: monumentale panden, fijnmazigheid van paden en stegen, bijzondere architectonische en landschappelijke elementen. Daarnaast kenmerkt Gemert zich door parkachtige ruimten. Zowel in ontstaansgeschiedenis, verschijningsvorm als in toegankelijkheid zijn deze ruimten zeer divers van aard. Tot slot is er De Rips, het beekje dat schijnbaar oninteressant en verstopt door het projectgebied slingert. Toch is De Rips historisch gezien een belangrijke

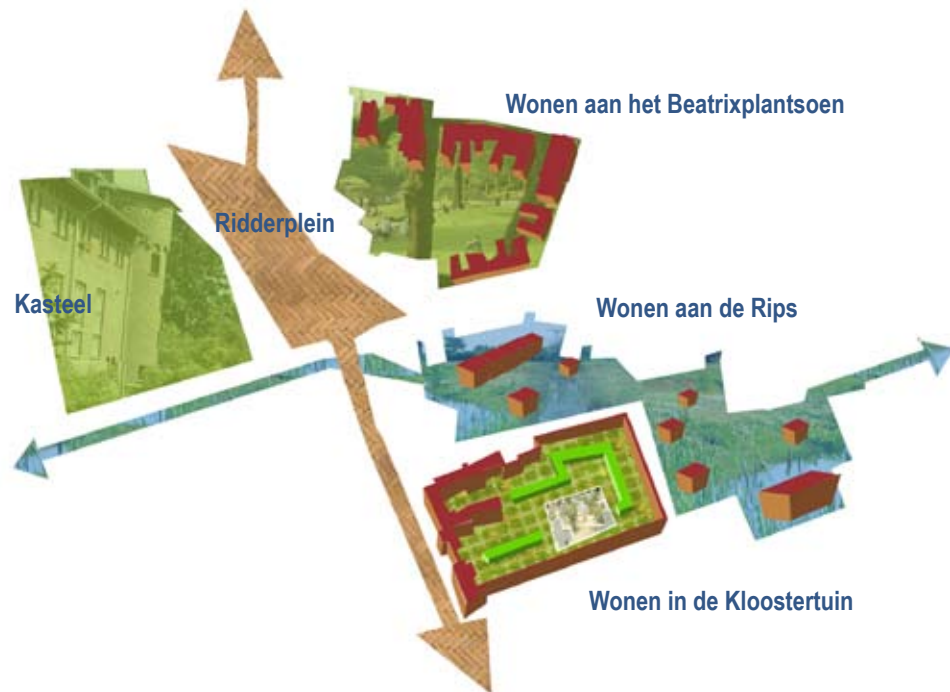
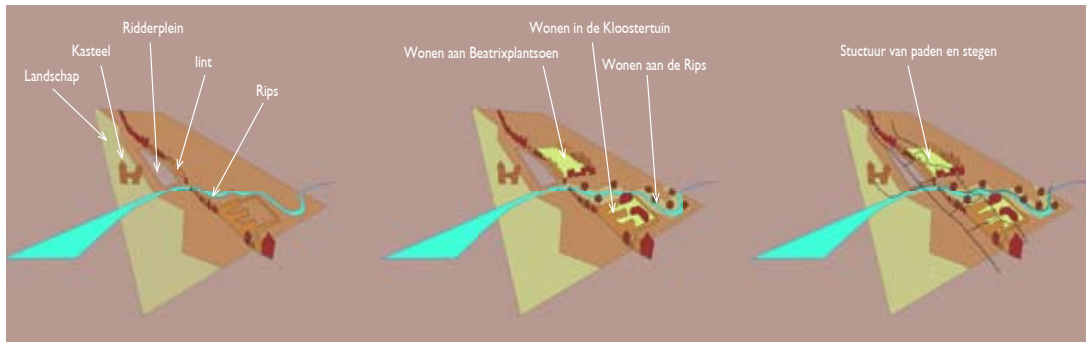
landschappelijke drager van het dorp. De kern van Gemert ligt namelijk op de kruising van de beek en het Ridderplein waaraan het gemeentehuis, het kasteel en het klooster zijn gelegen. Door de naoorlogse verkeerstoename door het centrum, de functieverandering van het klooster en de stedenbouwkundige ontwikkeling oostwaarts is de bron van het ontstaan van het dorp in de vergetelheid geraakt en onzichtbaar geworden. Echter, het stevig aanzetten van De Rips als herontdekt, structuurbepalend element in Gemert, biedt zeer veel mogelijkheden om enerzijds de historische structuur te herstellen en anderzijds nieuwe woon- en verblijfsmilieus en bijzondere routes aan Gemert toe te voegen.

Uitgaande van het beekdal als historische en landschappelijke drager kunnen er woonmilieus worden ontwikkeld, die specifiek aansluiten op de bijzondere ruimtelijke kwaliteiten van de plek. Elke woonplek verwijst naar typisch Gemertse elementen: De Rips met haar natuurlijke en ruige vegetatie, het wandelplantsoen met de grote bomen, de vijver en de raadszaal van het gemeentehuis, de kloostertuin als ommuurde wooncultuur met historische bebouwing. Omdat de bebouwingsstructuur locatiespecifiek wordt ontwikkeld, ontstaat er een differentiatie in woonmilieus en bovenal diverse openbare ruimten. Deze openbare plekken worden op een typisch Gemertse manier met elkaar verbonden, namelijk via een netwerk van functionele en recreatieve paden en stegen.

Wonen in het beekdalpark

De Rips wordt de belangrijkste stedenbouwkundige drager van het woongebied De Stroom. Geen straat, geen laan, maar een beek die de basis vormt van het te ontwikkelen woonpark. De natuurlijke vegetatie die van oorsprong in dit gebied

Stedenbouwkundige hoofdstructuur en beeldkwaliteit geven Gemert een nieuwe impuls

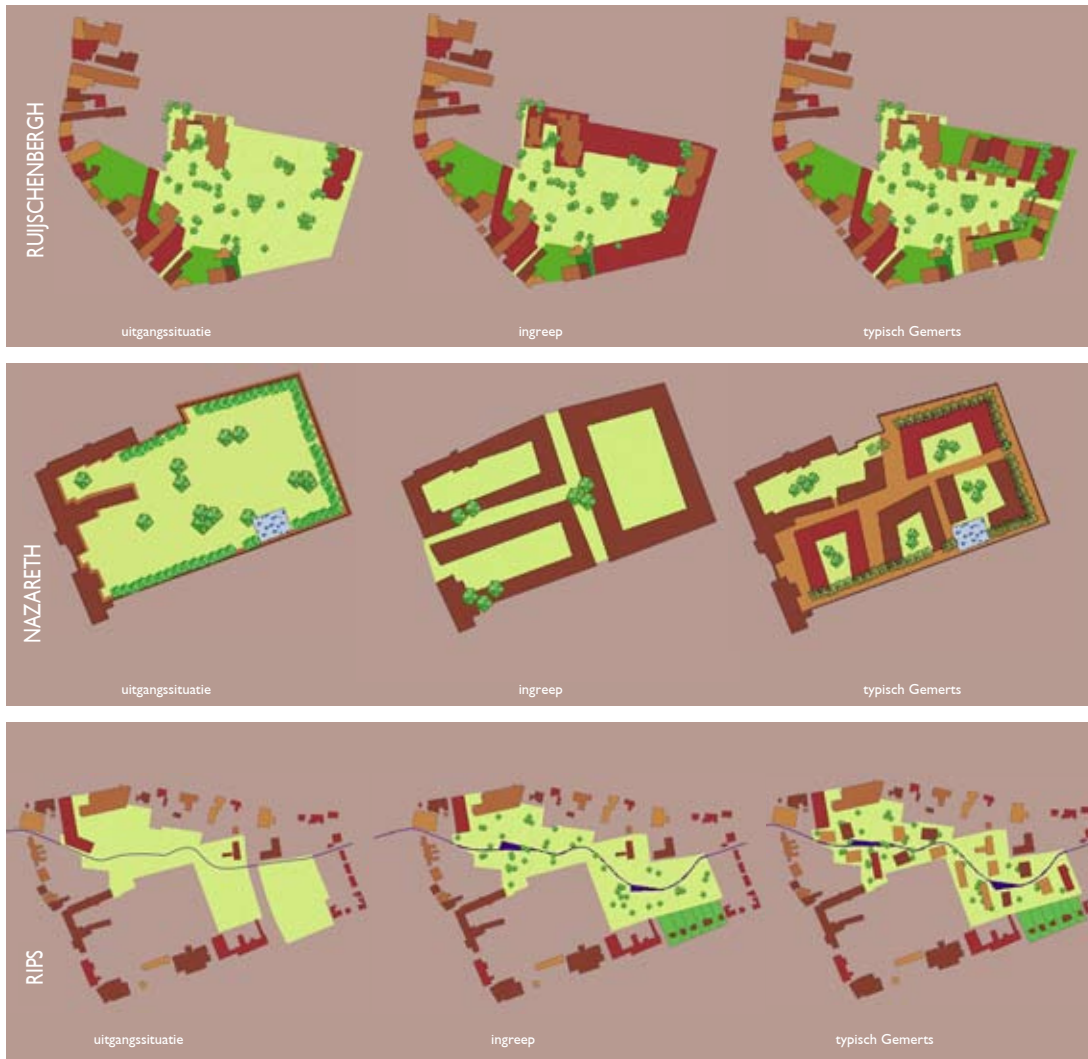
voorkam, zal opnieuw een belangrijke rol gaan spelen. Geen strak gemaaid gras en statige bomen, maar ruige bloemenweides met elzen en wilgen. De Rips zal sterker waterhoudend worden, doordat alle woningbouw in het park op de beek zal afwateren. Wonen aan De Rips betekent wonen in het beekdalpark. Het parklandschap slingert tussen de woningen door en is overal voelbaar. In dit gebied wordt in maximaal vier woonlagen gebouwd met de nadruk op appartementen. Tuinen ontbreken. Het beekdalpark is de collectieve tuin. Riante architectonische buitenruimten - veranda's, balkons, dakterrassen, loggia's - verhogen het woongenot. Door deze ingreep zal een van oorsprong typisch Gemerts element als de Rips weer een duidelijke en meer respectabele plek krijgen in het dorp.

Zorgcomplex Ruijschenbergh

Door sloop van een deel van het zorgcomplex, ontstaat ruimte om het Beatrixplantsoen een nieuwe plek in de kern van Gemert te geven. Hierdoor kunnen meer mensen wonen aan het park. De nieuwbouw bestaat uit grote eenheden van circa vijftig woningen, die samen met de bestaande woningen worden omringd door een park. De buitenrand van de bebouwing zal aansluiten op de typisch Gemertse dakopbouw en de gedetailleerde architectuur. Bovendien worden massieve, aaneengesloten gevels voorkomen. De binnenrand mag een modernere uitstraling krijgen, aansluitend op de uitbreiding van het gemeentehuis in het park.

Kloostertuin Nazareth

De stedelijke hoofdstructuur voor de kloostertuin is gebaseerd op een aantal primaire en secundaire kwaliteiten. De primaire kwaliteiten van de kloostertuin worden gevormd door belangrijke duurzame structuren op de locatie die veel

zeggen over de historie van de plek. Zo is er de oudbouw van het klooster, de tuinmuur en zijn groene profiel en de begraafplaats, allen elementen die al vanaf de oorsprong van het klooster een belangrijke rol vervulden. De secundaire kwaliteiten schuilen in de inrichting van het park tussen het klooster en de rand. Deze inrichting heeft de afgelopen decennia meerdere transformaties ondergaan en heeft haar oorspronkelijke functie als nutstuin verloren. Het klooster zou een nieuwe functie kunnen vervullen en de tuinmuur kan mogelijk op een aantal plaatsen onderbroken worden om aansluiting te vinden bij de overige plandelen. Het uitgangspunt binnen het thema Typisch Gemert is echter: in stand houden van de hoofdstructuur van de klooster en de tuinmuur.